

פניני הפרשה

צו

עלון מס'

1080

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

בוזו כסף

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וגו' – כתב רש"י: "אין צו אלא לשון זירו מיד ולדורות. אמר רבי שמעון וביותר צריך הכתוב לזרו במקום שיש בו חסרון כים". יש לשאול למה אזהרה זו של זירו נאמרה דוקא בקרבנות, הרי יש עוד מצוות שיש בהן חסרון כים, כגון קניית ציציית ותפלין?

הענין הוא שיש חילוק בין מצוה שקונים אותה באופן חד-פעמי כמו ציציית ותפלין, לבין קרבן עולה שמקריבים אותו באופן תמידי בוקר וערב תמידין כסדרן, והוא נשרף על המזבח ועולה כליל לה, ויש לאדם חלישות בדבר ונראה לו כחסרון כים, אבל כשאדם יודע שעל ידי הקרבנות העולם מתקיים, זה דבר שמזרו אותו, וכל ההוצאות הם כאין וכאפס לעומת התועלת שהם מביאים.

רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "תורה לשמה" (סי' ג') האריך בגודל מעלת מצוה הנקנית בממון. וכתב שממדת חסידות ישתדל לברך על פרי חדש שקנהו בדמים דוקא, ואם הזדמן שנתנו לו פרי חדש במתנה ועדיין לא בירך שהחיינו או אפילו כשהיה אורח והגישו לו פרי חדש, ימנע ולא יברך עד שיקנה פרי חדש ויברך.

*

מסופר על הגאון רבי זלמן מוילנא זצ"ל, שהיה רגיל לקום מוקדם בבוקר, והיה מעורר השחר. בחדרו היה ישן נער שהיה עוזרו. בבוקר היה קשה לנער לקום. רבי זלמן היה מתאר לו מצב שהשכם בבוקר נמצא מטמון גדול, ומי שמגיע מהראשונים, יכול לזכות באלפי דינרים... במצב כזה מי לא יתעורר ויתלבש במהירות, וירוץ לתפוס מה שיוכל. ובודאי בעבודת השם, כמה שיזדרז יותר, ירויח כפל כפליים, מה שאין לתאר ואין לשער. וע"י מדת הזריזות זוכים לעבודת השם, ביראה ובאהבה.

דרכי הפרד"ס אופנים בפרוש התורה	עצה טובה
<p>גימטריא משורש המלה לדוגמא: שמעתי ממרן הגר"מ מאזוז שליט"א ששורש המלה צמצום זה צ.מ.צ.מ. שזה בגימט' 260, שם הוי"ה כפול 10, לרמוז שהקב"ה ברא את עולמו בסוד הצמצום כנודע.</p>	<p>כדי להעביר לילדים את סיפור ההגדה בצורה חווייתית, הבלט בסיפור את כל החושים. דוגמא מסיפור מכת ערוב: אנו שומעים קולות רבים של בעלי חיים, איזה רעש... אריות שואגים, נמרים צורחים, פילים משפריצים מים... איזה ריח של גן חיות... תראו את הפיל הענק הזה, וואו, והג'ירפה עם הכתמים החומים, משפחות שלמות של גורילות מסתובבות ברחובות... איזו פרוה רכה יש לאריה הזה, אוי הקיפוד כל כך דוקר... הוסף גם צבע: הנעליים שלו בצבע בורדו, המצח מלא בקמטים, הידים שרוטות, ופתאום המצרי מגיע, שיער שחור גבוה כמו הר של קוצים, עינים שחורות יוקדות משנאה, פה מלא בקצף של רוע, הבגדים שלו אדומים והפנים שלו במבט מאיים, והוא צועק: יהודי! לא גמרת את העבודה! לך עכשיו לסדר את השורות בקומה שישית, ראיתי שהסתרת אותם עם כמה קרשים... אפשר גם להיעזר בשפת גוף: תביט על מקום רחוק כביכול, ותגיד שלום ליהודי שנמצא מולך 30 מטר, ותצעק לו: גד! שמעת מה קרה ל"חלמוד א סיסי" בעל חברת המוניות "סיסי עד לבית"? כל צי הסוסים הלבנים שלו מתו ביום אחד! נשאר לו רק שני כבשים... (ע"פ הרב אפרים רכטשפר הי"ו)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"התורה היא שעמדה לנו בכל הגליות. ותחלה לכל הוא גלות מצרים שהיו ישראל נטמעים במ"ט שערי טומאה, ואילו נתעכבו שעה נוספת היו נטמעים בשער החמשים, ולא היו יוצאים משם לעולם ח"ו. והקב"ה ברחמיו הוציאנו קודם הקץ, והכניסנו למ"ט שערי קדושה, ובכל יום מזמן יציאת מצרים היינו נכנסים לשער אחד."
("מגיד חדשות" ח"ט עמ' צ"ט)

זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבה השלמים

זאת בגימטריא צום, קול, ממון, ובא ללמד שאדם הבא להקריב קרבן, ובפרט אם הוא קרבן הבא לכפר על חטא ופשע, עליו לחזור בתשובה לפני כן, ואז ירצה קרבנו. אך אם האדם מביא קרבן ללא חזרה בתשובה אזי לא לרצון יהיה לו, וכמו שאמר הנביא (שמואל א' ט"ז כ"ב) "הנה שמוע מזבח טוב, להקשיב מחלב אילים", וכן ישעיה (א' י"א) אמר "למה לי רוב זבחיכם" וגו'. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**את פתח לו**

הקטעים שבאים אחרי "מה נשתנה" אינם חייבים בהכרח לענות במדויק על השאלות של מה נשתנה, שכן כל מטרתן של שאלות אלו להפוך את הכן ממצב של "שומע" למצב של "מקבל". ומכאן ואילך ניתן להאציל עליו במדה גדושה את סיפור יציאת מצרים.

ומכאן לומד הגר"מ עצה טובה להורים ולמחנכים - לנצל כל הזדמנות שהבן בא ושואל, כדי להעביר לו מסרים הנצרכים לחינוכו. המסרים אינם חייבים בדוקא להיות ממין השאלה, ניתן להסתעף ולהגיע בדרך אגב למסרים שהילד זקוק לשמוע. כשהבן במצב שהוא קשוב ופתוח לקלוט, זו ההזדמנות שאוזניו כרויות לך ואתה אלפהו בינה.

*

לעתים הילד אינו מתעניין ואינו שואל, וכאן מגיע תפקידנו לעורר את התעניינותו, לעודד סקרנות חיובית, לגרום לו לבוא ולשואל, בבחינת "את פתח לו". כיצד עושים זאת? הנה כמה עצות: מתייחסים לכל שאלה ברצינות רבה, עושים ממנה ענין ומחמיאים עליה, אומרים לו "זו שאלה נבונה, אני צריך לחשוב על זה!". אפשר גם להראות לו פסוק, ולומר לו שינסה למצוא איזו שאלה יש בפסוק, ולתת לו תגמול על כל קושיא טובה.

הגאון רבי כמיס בניציון חורי זצ"ל בספרו "רכב ישראל" (עמ' ק"צ) לומד שעל האב לשמוח שבנו מתעניין ושואל שאלות, מכך שנאמר "והיה כי ישאלך בנך" (שמות יג, יד), ואין "והיה" אלא לשון שמחה. ולכן יצחק אהב את עשיו, כי היה תמיד שואל ומתעניין: "איך מעשרין את המלח? איך מעשרין את התבן?".

כשנשאל ד"ר איזידור רבי, פיזיקאי יהודי בעל שם עולמי שזכה בפרס נובל, כיצד הגיע לאן שהגיע, השיב: "אמי הפכה אותי למדען מבלי להתכוון לכך. כל אמא בברוקלין היתה שואלת את הילד שלה אחרי שובו מבית הספר: 'מה למדת היום?', ואילו אמי תמיד שאלה אותי: 'נו, שאלת שאלה טובה היום?'. תשומת הלב ליכולת לשאול שאלות טובות - גרמה לי להפוך ברבות הימים למדען!".

בדואי ובנו הקטן מהלכים במדבר. בעודם בדרך, פונה הילד לאביו בשאלה: "אבא, לאן הולכת השמש בלילה?". מלטף האב את ילדו ואומר לו: "האמן לי יא איבני, אני בעצמי לא יודע!". הם ממשיכים כברת דרך נוספת ושוב הילד חוקר: "אבא, כיצד מורידים העננים גשם?". שוב נבוך האב הנבער ואומר: "יא איבני, האמן לי אין לי מושג!". גם על השאלה "מדוע אין מים במדבר?", קיבל הילד תשובה דומה. הילד חש אי נעימות להטריד את אביו לשוא, ומתנצל: "טוב אבא, לא אשאל אותך עוד שאלות, אני לא רוצה להפריע לך".

"חס וחלילה, יא איבני", מוחה האב, "אתה מוכרח לשאול, אם לא תשאל, איך תדע?!"...

*

בליל הסדר נעשה מאמץ מיוחד לגרום לילד לשאול שאלות, עד שבספרי רבותינו נמנים ששה שינויים תמוהים שעושים עוד לפני ההגדה. וכל כך למה? "כדי שיראו התינוקות וישאלו".

נדמה שאם היה מדובר בכך חכם שיודע לשאל, היה עליו לשאול שאלה על... השאלות: למה חשוב לכם כל כך שאשאל? מה התועלת בכך? בפרט שאינני מקבל תשובות על השאלות שלי, שהרי הקטעים שלאחר "מה נשתנה", מספרים את סיפור יציאת מצרים ולא ממש עונים על ישירות על ארבע השאלות? אתמהה!

שאלה זו ששואל הבן, זוכה לשם שינוי למענה נאה מאת מורנו המשגיח הגאון רבי מיכאל סגרון שליט"א בפירושו על ההגדה (כת"י). הוא מפתיע וכותב שהנסיון לחלץ מהילד שאלות, אינו בהכרח כדי לקבל תשובה, אלא יש לו מטרה בפני עצמה - להעביר לו באותה הזדמנות מסרים. וזאת לדעת שמסר הניתן לילד כמענה לשאלתו, אינו דומה כלל וכלל למסר הניתן סתם כך מיוזמת המחנך. סיפור יציאת מצרים שמסופר לילד מיוזמת האב, יעבור סמוך לאוזנו ולא יחדור פנימה. אך כשהילד עצמו מרגיש בחסרונו ומבקש להשקיט סקרנותו - זו ההזדמנות הטובה ביותר להנחיל לו דעת.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

אם תעירו ואם תעוררו

ושאל ממנו ביאור מאמר נוסף. ענהו: "עד כאן תחום שבת. אינך ראוי שאגלה לך יותר".

חורו פניו של רבי חיים, יצא מלפני האר"י ושב לביתו. בבית לבש שק והתפלש באפר, צעק צעקה גדולה ומרה, ובכה לפני הקדוש ברוך הוא כל הלילה, ביקש שיתן את חנו בעיני האר"י ויאות למסור לו סתרי תורה.

בבוקר בא לפני האר"י, עיניו אדומות מבכי, נפל לפני רגליו, בכה והתחנן בדמעות שלישי: "למען השם אלוקי ישראל, נא אל תשיבני ריקם, אל תטשני ואל תרחיקני!".

"קום ועמוד על רגליך" ציוהו האר"י "תחינתך התקבלה במרום, ומעתה לא אמנע ממך דבר, אלמדך ככל שתחפוץ!".

עד כאן סיפור המעשה.

ויש להבין. כה הרבה היה לו לאר"י למסור לרבי חיים ויטאל, והזמן קצר כל כך, שהרי גילה לו אליהו הנביא שקרבו ימיו למות. מדוע חיכה חצי שנה, מדוע המתין שרבי חיים ויטאל יבוא אליו? וכאשר בא, וביקש ללמוד עוד ועוד, מדוע דחהו, מדוע אמר לו: "עד כאן תחום שבת"?

כותב הדברים בספר "שבחי האר"י" פ"ג מוסר את הסברם: "לא רצה האר"י לרדוף אחריו, כדי לקיים: 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ' (שיר השירים ג, ה), ואז תהיה חביבה עליו, מה שאין כן להפך!". כלומר: כדאי לאבד חצי שנה ולגרום לכך שהתלמיד יחפוץ וירצה, יתחנן שיקבלוהו - ואז, בתשוקתו, ילמד בחשק כה רב, עד שיספיק ויבין ויזכור בכפל כפלים!

לפיכך, בליל הסדר, נצטוינו לחכות לשאלת הבנים, כי אז יקלטו את התשובה שבעתיים! (ע"פ "אבותינו סיפרו לנו").

עשרים שנה התעלה רבנו האר"י הקדוש בתורת הנסתר בפרישות גדולה בקדושה ובטהרה על שפת הנילוס במצרים. כשנתיים לפני פטירתו, בהיותו בן ל"ו שנים, התגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב וגילה את אזנו שכבר הגיעה העת סמוך לפטירתו. "עתה עלה לצפת", ציוהו אליהו הנביא, "שם תמצא את רבי חיים ויטאל, שאותו תמשח תחתך. סמוך ידך עליו, ומסור לו כל חכמתך, כי הוא ימלא מקומך. דע כי כל עצמך לא באת לעולם הזה אלא בשבילו, ועל ידו תתגלה תורתך בעולם".

מיד שם האר"י הקדוש לדרך פעמיו, ועלה עם כל משפחתו לצפת. ידע שימיו מעטים, ושיש לו למסור את כל חכמתו - הרחבה מני ים - בזמן מועט. ועם כל זאת ישב ששה חודשים, והמתין שרבי חיים ויטאל יבוא אליו. ורבי חיים ויטאל לא בא אל האר"י, כי החזיק עצמו למקובל גדול יותר ממנו, וכבר חיבר ביאור על ספר הזוהר.

בינתיים, יצא שם האר"י לשם ולתהלה. אמר רבי חיים ויטאל: "אלך ואבקרנו, לבחון האמנם נכונה השמועה".

בבואו לפני האר"י, שאלו לפירוש מאמר עמוק בזוהר, שהוא עצמו טרח ויגע רבות עד שזכה להבינו.

מיד פתח האר"י פיו בחכמה וגילה במאמר סודות אין חקר, עולמות טמירים ורוזין עילאין אשר לא שמעתם אוזן מעולם.

שמע רבי חיים ולא ידע את נפשו מהתפעלות. שאל לביאור מאמר נוסף, והאר"י פתח לו בו פתחים של אורה, פרט את ההקדמות הנחוצות, הציב יסודות מוצקים ובנה על גבם בנין רב הוד. הדברים היו מאירים ושמחים עד שנפשו של רבי חיים כמעט יצאה בדברו, והוא ראה עצמו ליד האר"י הקדוש כשועל לפני ארי.

כשסיים האר"י את הסברו, לא ידע רבי חיים שבעה

☺ זה לא חנוק! ☺

תלמיד ישיבה מתווכח עם סטודנט פילוסוף על מציאות הבורא. אחד מושך לכאן והשני מושך לשם. בסערת הויכוח, יוצא לפתע מהיער הסמוך חסיד ברסלב ואומר להם: "מה אתם בכלל מתווכחים, הרגע דיברתי אתו!...".

☺ חנוק חנוק אפ"פ... ☺

עבודתנו הרוחנית היא להשריש את האמונה ולהפכה מידיעה עקרה לתחושה מוצקה והרגשה טבעית.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א
(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שנתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: אדם פרטי שיש לו כמות גדולה של חמץ (כגון 3 ארגזי בירה וכיו"ב), האם יוכל למכור לגוי? תשובה: הדרך הטובה ביותר לסגור אותם במחסן, ולמסור מפתח המחסן ביד הרב (במעטפה), ויתן לו שכר מרחו, שאם ירצה הגוי לשלם מחיר כל הבירה, יקח המפתח מידי הרב ויטול את כל החמץ לביתו. אם אי אפשר לעשות כן, יעביר אותם לחנות מכולת שימכור אותם עם החמץ שלו, ומותרים לאחר הפסח. אבל לא לשרוף את החמץ בחנם לפני זמן איסורו.

שאלה: במכירת חמץ הנעשית על ידי הרבנות, מוזכר שמוכרים גם את החמץ הדבוק בכלים. ולכאורה יש בזה חוכא ואיטולוא, שהרי מי רוצה לקנות לכולך? ולעצם הדין, האם לא מספיק ביטול החמץ בשביל החמץ שבלוע בכלים?
תשובה: מן הדין אין צריך כלל למכור החמץ הבלוע (עיין בש"ע ריש סימן תנ"א), רק מוסיפים נופך והומרות בעלמא.

שאלה: האם ניתן לשמור ולמכור עם החמץ של פסח חבילה גדולה של שמרים יבשים?
תשובה: ניתן לשמור ולמכור עם החמץ.

שאלה: האם מצד הדין צריך לנער את כל הספרים בספריה, או להשתדל לא להשתמש בפסח בספר שהשתמשו בו בשבתות כגון: שירונים, ברכונים, וכדומה?
תשובה: לא בדקנו הספריה בחו"ל, רק נזהרנו בכל השנה לא להניח ספרים על השולחן בשעת האוכל (ובזה מקיימים זכירת יציאת מצרים בכל יום), ובפסח יותר ויותר. שירונים, ברכונים וכדומה, יש להצניעם עם החמץ. ופשוט.

שאלה: בנין בן שתי קומות שבקומה השניה גרים יהודים ואילו בקומה הראשונה גרים רק גויים, האם דיירי קומה שניה מחויבים לבדוק חמץ בקומה ראשונה?
תשובה: לא.

שאלה: האם מותר לכתחילה להסב על השלחן (כמו שפסק הרב יעב"ץ זצ"ל)?
תשובה: אם אין אפשרות להסב על הכרית, אפשר להסב על השולחן. לא שמעתי מי שחולק בזה.

שאלה: אשה בגיל 48 השוקלת 160 ק"ג, ממתינה זמן רב לטיפול של קיצור קיבה (שרוול). בגלל בעיות בריאותיות הטיפול נדחה כמה פעמים, עד שלבסוף נקבע לה תור ליום כ"ו באדר, אך הרופאים הודיעו לה שבשום אופן לא תוכל לאכול מצה בפסח. מה תעשה?
תשובה: אם אפשר לדהות לאחר הפסח (בזמנים הקרובים), הנה מה טוב. ואם זה כרוך בבדיקות וסיבוכים שונים, תעשה הטיפול ובהצלחה, ובהג הפסח אנוס רחמנא פטריה.

שאלה: בספר "חזון עובדיה" פסח (עמ' קס"ז) כתב שבדיעבד יוצאים ידי חובה גם במצה שנאפית קודם ערב פסח. ולא זכיתי להבין וכי כל מי שאוכל מצה שנאפתה לפני ערב פסח יוצא ידי חובה רק בדיעבד?
תשובה: מה הבעיה? לכתחילה אופים בערב פסח אחר הצות. מה אתה רוצה שהרב יכתוב "בדיעבד של לכתחילה"?

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל